

STANOWISKO Zachodniopomorskiej Rady Wojewódzkiej NSZZ Rolników Indywidualnych "Solidarność" z dnia 21 sierpnia 2021 roku

Zachodniopomorska Rada Wojewódzka NSZZ Rolników Indywidualnych "Solidarność" w trakcie posiedzenia w dniu 21 sierpnia 2021 roku, dokonała oceny aktualnej sytuacji w rolnictwie. Głębokie zmiany gospodarcze i społeczne z jakimi mamy do czynienia w ostatnich latach w skali globalnej jak i regionalnej, mają znaczący wpływ na kondycję rodzinnych gospodarstw chłopskich.

GLOBALIZACJA Zdecydowany wzrost zaangażowania wielkiego kapitału w proces produkcji, przetwarzania i dystrybucji żywności po kryzysie roku 2008, z jakim mamy do czynienia w skali globalnej, spowodował gwałtowny rozwój przemysłowych form wytwarzania żywności, a ekspansja globalnych sieci handlowych doprowadziła do marginalizacji znaczenia handlu detalicznego w dystrybucji artykułów spożywczych.

PANDEMIA Pandemia Covid-19 zwróciła uwagę na niebezpieczeństwa związane z przerwaniem łańcuchów dystrybucji żywności oraz wyeksponowała znaczenie suwerenności żywnościowej i bliskości zaplecza produkcyjnego.

KLIMAT Zmiany klimatyczne obserwowane w ostatnich latach powodują również straty w produkcji rolnej i infrastrukturze technicznej, pogarszając kondycję finansową gospodarstw. Zdaniem Komisji Europejskiej zmiana klimatu jest największym wyzwaniem naszych czasów i zamierza wykorzystać ją do zbudowania nowego modelu gospodarczego. Celem jest Europa, która będzie pierwszym kontynentem na świecie neutralnym dla klimatu. Plan zmian transformacyjnych określa Europejski Zielony Ład.

ZIELONY ŁAD Deklaracje Komisji Europejskiej, że zmiany Wspólnej Polityki Rolnej wynikające z Zielonego Ładu będą korzystne dla gospodarstw rodzinnych nie potwierdzają żadne konkretne dane i wyliczenia. W naszej ocenie przyczynią się one do pogorszenia konkurencyjności unijnego rolnictwa w tym rolnictwa polskiego i mogą zagrozić suwerenności żywnościowej Unii Europejskiej. Uważamy również wbrew deklaracjom, że uderzą one głównie w gospodarstwa rodzinne. Nie będzie ich bowiem stać na inwestycje dostosowujące gospodarstwo do nowych wymogów. Sprzeciwiamy się również całkowitemu uzależnieniu sytuacji ekonomicznej gospodarstw od różnego rodzaju do-

płat i subwencji. Naszym zdaniem kondycja gospodarstw powinna zależeć od dochodów z produkcji, a dopłaty mogą jedynie wyrównywać warunki gospodarowania.

PRODUKCJA ZWIERZĘCA Ewidentne błędy państwa polskiego związane z wyprzedzą zakładów przetwórstwa mięsnego oraz oddanie rynku wewnętrznego obcemu kapitałowi, ogranicza możliwości kreowania wielkości i kierunków produkcji zwierzęcej w naszym kraju. Rodzinne gospodarstwa chłopskie produkujące surowiec zostały pozbawione udziału w zyskach z przetwórstwa i handlu, co obniża ich konkurencyjność. W segmencie trzody chlewnej następuje znaczne ograniczenie stada podstawowego. Postępuje proces specjalizacji gospodarstw w kierunku intensywnego tuczu zwierząt pochodzących głównie z importu. Dodatkowym czynnikiem ograniczającym produkcję jest wirus ASF.

Mając na względzie nakreślone wyżej zjawiska i procesy, Zachodniopomorska Rada Wojewódzka NSZZ Rolników Indywidualnych "Solidarność" postuluje o:

1) **DIALOG** Powołanie ustawowo Rady Dialogu Społecznego w Rolnictwie z udziałem przedstawicieli rolników, zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego, handlu, bankowości, administracji oraz środowiska naukowego w celu rozwiązywania problemów związanych z funkcjonowaniem rolnictwa.

2) **BANKOWOŚĆ** Wprowadzenie modelu organizacji bankowości dla rolnictwa, uwzględniającego jego specyfikę, w tym wolniejszy obrót pieniądza oraz ryzyko związane z warunkami atmosferycznymi.

3) **ZIEMIA** Zawieszenie na wniosek rolnika spłat za wykup nieruchomości rolnych od KOWR na okres 5 lat ze względu na trudną sytuację finansową gospodarstwa.

Uzasadnienie: Zgodnie z art. 31 ust. 2 ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa z dnia 19 października 1991 roku, okres na jaki można rozłożyć spłaty nie może być dłuższy niż 15 lat. Po wejściu w życie ustawy o zmianie ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa oraz o zmianie niektórych innych ustaw

z dnia 16 września 2011 roku, rolnicy dzierżawiący grunty Zasobu WRSP zostali przymuszeni przez państwo do ich wykupu.

Proces przymuszania rolników do wykupu dzierżawionych przez nich nieruchomości rolnych z Zasobu WRSP na Pomorzu Zachodnim trwał od połowy 2012 roku do przejścia władzy przez Prawo i Sprawiedliwość w 2015 r. Wysokość rat za wykup była znacznie wyższa od płaconego dotychczas przez rolnika czynszu dzierżawnego. Wpłynęło to negatywnie na kondycję ekonomiczną gospodarstw.

W latach 2017 – 2020 gospodarstwa rolne na Pomorzu Zachodnim odnotowały znaczące straty w związku z wystąpieniem niekorzystnych zjawisk atmosferycznych. W 2017 region nawiedziły deszcze nawalne. W latach 2018-2020 wystąpiły dotkliwe susze. Blisko jedna trzecia okresu sfałt za wymuszony wykup państwowej ziemi przypadła więc na okres klęsk żywiołowych. Ze zjawiskiem suszy mamy również do czynienia w roku bieżącym.

Pomoc zaoferowana przez państwo w latach 2017-2019 uratowała wiele gospodarstw dotkniętych klęskami. Konieczne jest jednak wprowadzenie rozwiązań systemowych, które zabezpieczą gospodarstwa przed nagłą utratą płynności finansowej. Jednym z takich rozwiązań jest możliwość wydłużenia okresu spłaty o 5 lat.

4) UBEZPIECZENIA ROLNICZE Rozwiązanie narastającego problemu strat powodowanych przez coraz częściej występujące anomalie pogodowe. Niezbędna jest kontynuacja na poziomie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi działań rozpoczętych w ramach projektu „Ubezpieczenia z uwzględnieniem stabilizacji dochodów, jako instrumenty zarządzania ryzykiem w rolnictwie”.

Podjęcie działań w konwencji całościowego i systemowego zarządzania ryzykiem w rolnictwie. Istotą jego powinno być identyfikowanie źródeł ryzyka w gospodarstwach rolnych, edukacja rolników w zakresie doboru właściwych instrumentów zarządzania ryzykiem oraz działanie Państwa (wsparcie) w zakresie zapobiegania ryzykom (ex ante) oraz łagodzenia jego skutków (ex post). Więcej [MRiRW, dostęp: 21.08.21]: <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/ubezpieczenia-rolnicze>

5) HOLDING SPOŻYWCZY Zgodnie z zasadą pomocniczości, poprzez spółki skarbowe, państwo powinno wspierać organizację przetwórstwa i zaopatrzenia rodzinnych gospodarstw rolnych. Jesteśmy zwolennikami koncepcji organizacji przetwórstwa, zaopatrzenia i zbytu produktów rolnych na zasadzie spółdzielczej. Polska była jednym z liderów spółdzielczości na początku XX wieku. Jednak lata komunizmu wypaczyły i skompromitowały ideę spółdzielczości wśród rolników. Brakuje liderów zdolnych do samoorganizacji gospodarczej środowiska oraz kapitału niezbędnego dla inwestycji.

Państwo ponosi odpowiedzialność za nieprzemysłową prywatyzację przetwórstwa i zaopatrzenia w rolnictwie. W tej sytuacji, na zasadzie pomocniczości, powinno przejść na siebie współodpowiedzialność za uporządkowanie sytuacji na poszczególnych rynkach rolnych. Potrzebny jest holding spożywczy, zaangażowanie spółek skarbowych oraz reorganizacja państwowych instytutów badawczych. Odzyskanie przez polskich rolników właściwej pozycji na rynkach rolnych, przy silnej pozycji międzynarodowych korporacji oraz często stosowanych przez nie cenach dumpingowych, bez wsparcia państwa jest niemożliwe.

6) SPÓŁDZIELCZOŚĆ Odzyskanie zdolności do samoorganizacji gospodarczej wymaga wykształcenia nowych elit rolniczych oraz zdolności akumulacji kapitału przez gospodarstwa rodzinne. Jest to proces złożony i długotrwały wymagający wsparcia ze strony państwa. Postulujemy o uwzględnienie w procesie edukacji w szkołach rolniczych programów kształcenia na potrzeby współpracy gospodarczej.

7) SPRZEDAŻ BEZPOŚREDNIA I ROLNICZY HANDEL DETALICZNY (RHD) Od 2016 roku postulat naszego środowiska zgłoszony w trakcie protestów w latach 2012-2015, dotyczący sprzedaży i przetwórstwa produktów rolnych przez rolników w ich gospodarstwach jest realizowany. Zdajemy sobie jednak sprawę z ograniczonego zakresu możliwości tej formy działalności. Sprzedaż bezpośrednia i RHD są jedynie dopełnieniem rynku i nie są w stanie rozwiązać problemu przetworzenia i zbytu produktów rolnych dla rodzinnych gospodarstw towarowych.

8) NIEZALEŻNE LABORATORIA Postulujemy zmiany ustawowe, które będą przeciwdziałały nieuczciwym praktykom stosowanym przez podmioty skupowe i zapewnią możliwość przeprowadzenia procesu odwoławczego producentom rolnym w sytuacji zaistniałych sporów.

Ze względu na wagę i pilność problemów zagrażających bieżącej egzystencji gospodarstw, domagamy się podjęcia natychmiastowych skutecznych działań w celu:

1) Wsparcia gospodarstw rolnych poszkodowanych w wyniku tegorocznej suszy i innych klęsk żywiołowych.

2) Zdecydowanej redukcji pogłowia dzików jako głównego wektora przenoszącego wirusa ASF oraz uczciwej rekompensaty strat poniesionych przez producentów trzody chlewnej w wyniku pandemii tego wirusa.